

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 18Co/85/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116226259
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 10. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Daniela Babinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8116226259.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Babinovej a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a Mgr. Miloša Koleka v spore žalobkyne: Z. S., nar. XX. XX. XXXX, bytom M., Z. XXX/X, právne zastúpená: JUDr. Igor Šafranko, advokát so sídlom Svidník, ul. Sov. Hrdinov 163/66, proti žalovanému: Všeobecná úverová banka, a. s., so sídlom v Bratislave, Mlynské Nivy 1, IČO: 31 320 155, právne zast.: Beňo & partners advokátska kancelária s. r. o., so sídlom Sv. Egídia 93, 085 01 Poprad, o vydanie bezdôvodného obohatenia 409,29 eura, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 15Csp/207/2016-69 zo dňa 28. 11. 2017, takto

rozhodol:

- I. Mení rozsudok tak, že žalovaný je vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 409,29 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 409,29 eura od 28. 01. 2017 do zaplatenia v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
- II. Priznáva žalobkyni náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a uložil žalobkyni povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 100 %, výška ktorých bude vyčíslená v písomnom vyhotovení rozhodnutia po právoplatnosti rozsudku.
2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ustanovení § 9 ods. 1 až 8, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení iných zákonov (ďalej len ZoSÚ), § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1,2,3 a 5, § 54, § 100 ods. 1, § 103, § 107 ods. 1 a 2 a § 451 Občianskeho zákonníka.
3. V odôvodnení uviedol, že Zmluva o úvere zo dňa 14. 10. 2011 č. XXXXXXXXXXXX uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným spĺňa charakteristiku spotrebiteľskej zmluvy. Žalovaný má v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov a v priebehu konania nebolo žalovaným preukázané, aby úver poskytol žalobkyni za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Na predmetnú zmluvu sa zároveň vzťahuje ZoSÚ. Zmluva uzatvorená medzi žalobkyňou a žalovaným neobsahuje obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 ZoSÚ, a to konkrétne termíny splátok istiny, úrokov, poplatkov (písm. k/). S tvrdením o absencii ďalších obligatórnych náležitostí sa súd prvej inštancie nestotožnil. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie súhlasil so žalobkyňou, že nedodržaním zákonnej dikcie je daná aplikácia ust. § 11 ods. 1 písm. a/ ZoSÚ. Dodal, že v danom prípade sa dá súhlasiť aj s argumentáciou, že úroková sadzba poskytnutého úveru odporuje ust. § 39 OZ, a teda prieči sa dobrým mravom, nakoľko viac ako 5-násobne prevyšuje úrokovú mieru spotrebiteľských úverov so splatnosťou od 1 do 5 rokov poskytovaných bankami pre rezidentov eurozóny v októbri 2011. Žalovaný voči uplatnenému nároku vzniesol námietku premlčania. V danom prípade k bezdôvodnému obohateniu došlo potom,

ako žalobkyňa vyplatila žalovanému sumu nad istinu úveru a poslednú splátku 17. 04. 2013. Platí, že subjektívna premlčacia doba sa musí zmestiť do objektívnej premlčacej doby a v danom prípade by subjektívna premlčacia doba uplynula 18. 04. 2015, objektívna premlčacia doba 18. 04. 2016 a objektívna desaťročná premlčacia doba 18. 04. 2023. Objektívna premlčacia lehota tak žalobkyni začala plynúť deň nasledujúci, teda 18. 04. 2013 a uplynula dňa 18. 04. 2016, pričom žaloba na súde bola podaná až 21. 12. 2016. Súd prvej inštancie nezistil okolnosti na strane žalovaného preukazujúce úmysel a to či už priamy alebo nepriamy smerovaný k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktorý musel existovať v čase získania bezdôvodného obohatenia. Uviedol, že pre začiatok plynutia subjektívnej lehoty nezávisí od správania žalobcu ako dotknutej osoby, ani od udelenia plnej moci advokáta, či informácie poskytnutej v danom prípade HOOS o možnom bezdôvodnom obohatení žalovaného, pre plynutie premlčacej doby sú rozhodujúce skutočnosti nezávislé od vôle subjektov. O zákonných nedostatkoch spotrebiteľskej zmluvy sa žalobkyňa mohla dozvedieť z platnej právnej úpravy a takto hájiť svoje práva. Ku dňu úhrady poslednej splátky dňa 17.04.2013 už žalobkyňa poznala výšku bezdôvodného obohatenia žalovaného, poznala tiež kto sa na jej úkor bezdôvodne obohatil, teda disponovala všetkými relevantnými podkladmi pre uplatnenie si vydania bezdôvodného obohatenia.

4. O trovách konania rozhodol podľa § 251 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) z dôvodu, že žalobkyňa bola v konaní úplne neúspešná a preto ju súd prvej inštancie zaviazal na náhradu trov konania úspešnému žalovanému v rozsahu 100 %.

5. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa. Namietala nesprávne právne posúdenie a nesprávne skutkové zistenia súdom prvej inštancie. Uviedla, že z odôvodnenia rozsudku sa nedá zistiť ako súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa už 17. 03. 2013 spoľahlivo vedela o koľko predmetný úver preplatila. Je evidentné, že súd prvej inštancie stotožňuje začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby, so začiatkom plynutia subjektívnej doby, keď stotožňuje vedomosť o výške sumy s vedomosťou o tom, že zaplatila viac ako mala zaplatiť. Súd prvej inštancie na jednej strane od spotrebiteľky vyžaduje vedomosť o právnom poriadku a na druhej strane od žalovaného, ako profesionálneho dodávateľa finančných služieb, ktorý predmetnú formulárovú spotrebiteľskú zmluvu pripravil, súd znalosť platnej právnej úpravy neočakáva a počíta s tým, že ju profesionálny dodávateľ nemusí poznať. Žalovaný mal vychádzať z platného zákona, zákon dodržať a obsah zmluvy mať v súlade so zákonom. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal. Nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr. Inak povedané, pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nielen predpokladaná vedomosť oprávneného. Uviedla, že nevedela, že platby, ktoré od nej žalovaný prijal nad výšku istiny, od nej prijíma protizákonne. Žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva. Až od združenia na ochranu spotrebiteľov sa dozvedela, že žalovaný od nej prijal platby, v rozpore so zákonom a že jej predložil na podpis formulárovú spotrebiteľskú zmluvu, ktorá v rozpore so zákonom vytvárala dojem, že na platby, na ktoré podľa zákona právo nemal, právo má. Až získaním vedomosti o týchto skutočnostiach, prichádzalo u nej do úvahy podanie žaloby, a až od tohto momentu mohla začať plynúť subjektívna premlčacia doba. V tejto súvislosti poukázala na obdobnú judikatúru okresných súdov SR, napr. rozsudok OS Prešov sp. zn. 17C/413/2015 z 08. 02. 2016 potvr. rozsudkom KS v Prešove sp. zn. 18Co/110/2016 z 26. 06. 2017, ako aj na rozsudok NS ČR, sp. zn. 25Cdo/3306/2007 z 30. 09. 2009 a rozsudok Najvyššieho súdu SSR, sp. zn. 2Cz 35/77, zo 17. 02. 1978, uverejnenom v Zborníku stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR. K aplikácii objektívnej desaťročnej premlčacej doby, na posudzovanie premlčania vydania bezdôvodného obohatenia v spotrebiteľských veciach, poukázala na rozhodnutia KS Prešov, a to napr. na rozhodnutia, sp. zn. 1Co/8/2015, z 28. 06. 2017; sp. zn. 2Co/9/2012, z 21. 01. 2013; sp. zn. 3Co/85/2017, z 03. 10. 2017. Poukázala aj na publikáciu: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M., a kol. Občiansky zákonník I. § 1 - 450. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2015, 639 s.: podľa ktorej v prípade otázky náhrady škody ako sekundárneho nároku za porušenie práva bude podmienka zavinenia a protiprávneho konania dodávateľ splnená vždy už v okamihu, keď súd kvalifikuje zmluvnú podmienku ako neprijateľnú, čo plynie zo zákonného zákazu používania neprijateľných zmluvných podmienok a prezumpcie zavinenia, keďže dodávateľ má vždy minimálne nepriamy úmysel pri prijímaní plnení z akejkoľvek, a teda aj neprijateľnej zmluvnej podmienky. Navyše zákonné požiadavky odbornej starostlivosti a konania v súlade s dobrými mravmi dodávateľa

ako profesionála, ktorý musí vo sfére svojho konania sústrediť aj zreteľ na ochranu práv slabšej zmluvnej strany, spojená so zákazom používať neprijateľné zmluvné podmienky vylučujú zavinenie vo forme nedbanlivosti. Podľa jej názoru, je takéto posudzovanie úmyslu analogicky použiteľné aj pri posudzovaní úmyslu, pri bezdôvodnom obohatení. Z uvedených dôvodov navrhla napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

6. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadril žalovaný, ktorý sa zástava názor, že tvrdenia žalobkyne sú dávno prekonané, pričom súd prvej inštancie správne vyhodnotil otázku premlčania. Citoval judikatúru súdov, podľa ktorej začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty jednoznačne objektivizuje vedomosťou o skutkových okolnostiach, z ktorých možno vyvodiť bezdôvodné obohatenie. (rozhodnutie NS SR zo dňa 10. 01. 2018, sp. zn. 3Cdo/169/2017, rozhodnutie KS v Trenčíne sp. zn. 27Co/255/2017-136 zo dňa 28. 12. 2017). V danom prípade sa začiatok plynutia subjektívnej premlčacej lehoty začína dňa 17. 04. 2013 a končí dňa 18. 04. 2015.

7. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli súdu aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

9. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku, žalobkyňa s právnym predchodcom žalovaného dňa 14. 10. 2011 uzatvorila štandardnú formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Zároveň sa skonštatovalo, že zmluva neobsahovala obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., a to konkrétne termíny splátok istiny, úrokov, poplatkov. Z uvedeného dôvodu je poskytnutý úver bezúročný a bezodplatný podľa § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. Z tohto zistenia vo vzťahu k vznesej námietke premlčania neboli vyvedené tomu zodpovedajúce závery.

10. Právny predchodca žalovaného, ako nebankový subjekt, mal dlhodobo v predmete svojej činnosti aj poskytovanie úverov, a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy platila pri spotrebiteľských úveroch úprava uvádzať špecifikáciu splátok úveru, čo sa týka výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Žalovaný ako právny nástupca pôvodného žalovaného sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak právny predchodca žalovaného, ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti bolo poskytovanie úverov, v rozpore so zákonom inkasuje úrok a poplatky na ktoré nemá nárok pre neuvedenie obligatórnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažko uveriť aby dodávateľ nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť neuvedením špecifikácie splátok úveru v zmluve o spotrebiteľskom úvere a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzrozumený.

11. Vo veci nie je možné stotožniť sa s tvrdením o potrebe začatia počítania behu 2 ročnej subjektívnej premlčacej doby (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) od momentu úhrady poslednej splátky žalobkyňou dňa 17. 04. 2013.

12. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná

premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je 2 - ročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

13. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane právneho predchodcu žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS dňa 22. 08. 2016. K tomuto svojmu tvrdeniu predložila aj prehlásenie Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS zo dňa 23.08.2016 (č. listu 9 spisu). Už z tohto prehlásenia vyplýva, že k prvému telefonickému kontaktu medzi žalobkyňou a Združením došlo v mesiaci máj 2016. Ak žalobkyňa sa na jar roku 2016 obrátila na Združenie so žiadosťou o pomoc, je nepochybné, že už v roku 2016 musela mať k dispozícii aspoň základné informácie vyvolávajúce u nej pochybnosti o tom, či ňou uhradené čiastky boli poskytnuté právnemu predchodcovi žalovaného oprávnené alebo nie. Je pomerne bežné, najmä u osôb neznalých práva, že tieto prvotné informácie o svojich právach a povinnostiach získavajú sprostredkované, či už prostredníctvom príbuzných, známych, priateľov alebo prostredníctvom médií a internetu. Až po získaní prvotnej informácie sa začínú bližšie zaujímať o svoje práva a povinnosti, a to prostredníctvom za tým účelom zriadených subjektov, ktorými môžu byť i Združenia na ochranu spotrebiteľov. Okrem toho aj za predpokladu, že žalobkyňa získala vedomosť o bezdôvodnom obohatení už v máji 2016 a nie v auguste roku 2016, i tak by žalobu podala včas v priebehu plynutia 2 ročnej subjektívnej premlčacej doby (21. 12. 2016). Záver o uplynutí 2 ročnej subjektívnej premlčacej doby nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a navyše odporuje aj ustálenej rozhodovacej praxi Krajského súdu v Prešove prezentovanej množstvom rozhodnutí zdôrazňujúcich skutočnú a nie iba predpokladanú vedomosť o skutku z porušenia práva zakladajúceho nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia.

14. Princíp neznalosť zákona neospravedlňuje v tomto prípade musí ustúpiť princípu ochrany spotrebiteľa. Keďže súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, ale nesprávne o veci rozhodol, odvolací súd zmenil jeho rozhodnutie postupom podľa § 388 CSP tak, že žalovaný je vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 409,29 eura spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 409,29 eura od 28. 01. 2017 do zaplatenia v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Úrok z omeškania bol priznaný dva dni po doručení žaloby žalovanému (žalovaný prevzal žalobu dňa 26.01.2017)

15. O trovách prvoinstančného a odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP tak, že v odvolacom konaní úspešnej žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % voči žalovanému, pričom o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

16. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolať musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).